

Egzemplarz bezpłatny

Zadanie współfinansowane ze środków

Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych

na zlecenie

Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

© Copyright by Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom,
Warszawa 2024

Wydanie I

Wydawca:

Studio Profilaktyki Społecznej Adam Rynkiewicz

aleja 29 Listopada 39A, 31-425 Kraków

www.wydawnictwosps.pl

www.sps.org.pl

ISBN 978-83-964305-5-7

9 788396 430557

Grzegorz Wrona

Procedura „Niebieskie Karty” i inne przepisy prawne

Jak mogą mi pomóc ochronić się przed przemocą

Przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga posługiwania się procedurami prawnymi. Ich przebieg dla osób na co dzień niezwiązanych z systemem prawa może być skomplikowany i niezrozumiały ze względu na język prawniczy, którym te procedury są napisane. Aby ułatwić poruszanie się w świecie języka prawniczego, przedstawiono poniżej kilka podstawowych terminów prawniczych z ich objaśnieniami.

1. Co oznaczają poniższe sformułowania prawne?

Pokrzywdzony – osoba, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone w wyniku popełnienia przestępstwa. W tym przypadku osoba doświadczająca przemocy będzie w procedurach prawnych nazywana pokrzywdzonym.

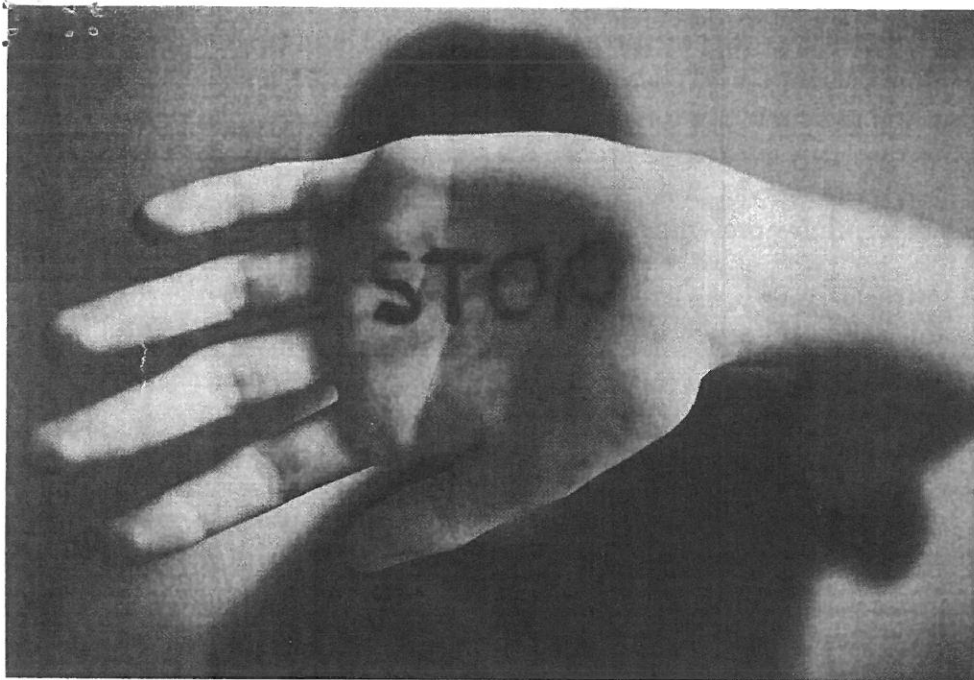
Przestępstwo ścigane z urzędu – przestępstwo, w którym akt oskarżenia jest wnoszony do sądu przez prokuratora lub inny uprawniony podmiot (oskarżyciel subsydiarny) po uprzednim przeprowadzeniu postępowania przygotowawczego. Niektóre przestępstwa ścigane z urzędu wymagają złożenia wniosku o ściganie przez pokrzywdzonego np. groźba karalna z art. 190 k.k. Znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą jest przestępstwem ściganym z urzędu, które nie wymaga złożenia wniosku o ściganie tzn. prokurator i policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą jest właśnie przestępstwem ściganym z urzędu, tzn. prokurator i policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Wycofanie skargi lub odmowa zeznań nie jest podstawą do umorzenia postępowania, jeśli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.

Przestępstwo ścigane na wniosek – przestępstwo, do którego ścigania niezbędny jest wniosek osoby pokrzywdzonej.

Przestępstwo prywatnoskargowe – przestępstwo, wobec którego nie przeprowadza się postępowania przygotowawczego, a akt oskarżenia do sądu wnosi osoba pokrzywdzona.

Zabezpieczenie roszczenia – w postępowaniu cywilnym jest to możliwość uzyskania określonych świadczeń już w trakcie postępowania i przed uzyskaniem prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, np. zabezpieczenie alimentów oznacza, że trzeba je płacić już w trakcie procesu, a nie dopiero po jego zakończeniu.

Oskarżyciel posiłkowy – pokrzywdzony, który przed sądem karnym występuje na prawach strony w postępowaniu po złożeniu oświadczenia woli bycia oskarżycielem posiłkowym. Jako oskarżyciel posiłkowy możesz

między innymi zadawać pytania oskarżonemu i świadkom, masz prawo zabrać głos i przedstawić własne stanowisko po zeznaniach świadków i wyjaśnieniach oskarżonego.

Klauzula wykonalności – sądowe potwierdzenie, że orzeczenie sądowe może być wykonywane.

Klauzula prawomocności – sądowe poświadczenie, że orzeczenie sądowe jest ostateczne i nie przysługuje od niego odwołanie.

2. Co to jest przemoc domowa? Definicje: przemoc domowa, osoba doznająca przemocy, osoba stosująca przemoc, świadek

Definicja przemocy domowej została określona w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2005 r. nr 180 poz. 1493 z późn. zm.):

„Art. 2. 1. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) **przemocy domowej** – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające

prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Zatem każde (nawet pojedyncze) działanie lub zaniechanie naruszające prawa osoby doznającej przemocy, dokonane umyślnie i z użyciem przewagi, będzie stanowiło przemoc domową. Wyliczone skutki przemocy są przykładowe i może ona wywołać również inne konsekwencje lub nie wywołać żadnych. Osoba doznająca przemocy nie ma obowiązku udowodnienia, czy przemoc, jakiej doznała, wywołuje jakiegokolwiek skutki.

Pomimo że definicja przemocy domowej nie zawiera podziału na rodzaje przemocy, w celu ułatwienia rozpoznania, czy dane zachowanie lub zaniechanie jest przemocą, wyróżnia się: przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz zaniechanie i cyberprzemoc.

Definicja osoby doznającej przemocy została sformułowana w art. 2 ust. 1 pkt 2 wymienionej wyżej ustawy. Należy przez to rozumieć:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków [Zstępni w linii prostej w odniesieniu do konkretnej osoby to dzieci, wnuki, prawnuki itd. Natomiast wstępni w linii prostej to kolejno rodzice, dziadkowie, pradziadkowie itd.],
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków [Kategoria osób pozostających obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oznacza osoby, które nie są związane instytucją małżeństwa, ale ich

- relacje są takie jak w małżeństwie, tzn. wspólnie zamieszkują i są połączeni więzią emocjonalną, fizyczną i ekonomiczną,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków [Osobami doznającymi przemocy domowej mogą być również osoby, których nie łączy więź uczuciowa czy fizyczna, a jedynie wspólnie zamieszkują i gospodarują],
 - g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania [Osoby te nie mieszkają lub nawet nigdy nie musiały razem mieszkać. Przez trwałą relację uczuciową lub fizyczną należy rozumieć taki rodzaj relacji, który nie jest jednorazowy lub incydentalny i ma charakter tylko emocjonalny lub tylko fizyczny. Możliwe jest zatem nawiązanie tego rodzaju relacji, np. poprzez internet, nawet jeżeli dane osoby nie spotkały się nigdy osobiście],
 - h) małoletniego

- wobec których jest stosowana przemoc domowa”.

W celu ustalenia, czy dana osoba jest objęta ochroną jako osoba doznająca przemocy, należy sprawdzić, czy znajduje się w powyższym wyliczeniu. Dodatkowo zgodnie z art. 2 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy osobą doznającą przemocy domowej jest małoletni, który jest świadkiem przemocy domowej, czyli przemoc nie była stosowana bezpośrednio wobec małoletniego, jednak widział on akt przemocy lub ma wiedzę na temat stosowanej przemocy domowej.

Małoletni są ostatnią wymienioną w definicji kategorią osób doznających przemocy. Ustawodawca w żaden sposób nie wskazał, jaki rodzaj relacji powinien łączyć osobę stosującą przemoc i małoletniego, który tej przemocy doznaje. Oznacza to, że nie ma znaczenia, kim dla małoletniego jest osoba stosująca wobec niego przemoc domową. Może to być zatem osoba zupełnie obca, która nie zamieszkuje z małoletnim. Małoletni podlegają ochronie przed przemocą domową we wszelkich sytuacjach, w których przemoc wobec nich stosują osoby z nimi spokrewnione, wspólnie zamieszkujące, ale również osoby zupełnie obce, które np. okresowo sprawują opiekę nad małoletnim, także w ramach obowiązków służbowych.

3. Kim jest osoba stosująca przemoc?

Według art. 2 ust. 1 pkt 3 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej osoba stosująca przemoc domową to pełnoletni, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób doznających przemocy domowej.

Zgodnie z art. 10 Kodeksu cywilnego:

„§ 1. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.

§ 2. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa”.

Jednocześnie art. 10 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego informuje:

„§ 1. Nie może zawrzeć małżeństwa osoba niemająca ukończonych lat osiemnastu. Jednakże z ważnych powodów sąd opiekuńczy może zezwolić na zawarcie małżeństwa kobiecie, która ukończyła lat szesnaście, a z okoliczności wynika, że zawarcie małżeństwa będzie zgodne z dobrem założonej rodziny”.

Z przytoczonych zapisów wynika, że osobą stosującą przemoc domową jest ta, która ukończyła osiemnasty rok życia, oraz minimum szesnastoletnia kobieta, która za zgodą sądu wstąpiła w związek małżeński.

4. Kto jest świadkiem przemocy domowej?

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej w art. 2 ust. 1 pkt 4 określa, że świadek przemocy domowej to osoba, która ma wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Zgodnie z przytoczoną definicją każdy, kto dysponuje wiedzą o przemocy (np. osoba doznająca przemocy opowiedziała o tym, co ją spotkało), staje się automatycznie świadkiem przemocy. Dzieci, które widziały akt przemocy lub mają o nim wiedzę, są nie tylko świadkami przemocy, lecz według prawa również osobami doznającymi przemocy.

5. Czym jest procedura „Niebieskie Karty” i kto może ją uruchomić?

Procedura „Niebieskie Karty” (art. 9d ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej) została opracowana w celu podejmowania interwencji w środowisku zagrożonym przemocą domową. Jej wszczęcie nie jest uzależnione od zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową.

Na procedurę „Niebieskie Karty” składają się wszystkie czynności podejmowane i realizowane przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, policjantów, przedstawicieli Żandarmerii Wojskowej, nauczycieli, psychologów, pedagogów, terapeutów, lekarzy, pielęgniarki, ratowników medycznych, członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej.

Procedura „Niebieskie Karty” ma dwa wymiary:

1. **Formalny** – na który składa się konieczność wypełnienia konkretnych formularzy i przestrzegania określonych prawem terminów oraz nienaruszanie zasady zachowania poufności wszelkich informacji uzyskanych w ramach uczestniczenia w tej procedurze przez osoby, które ją prowadzą.
2. **Praktyczny** – polegający na przeprowadzeniu szeregu czynności z osobami doświadczającymi przemocy i stosującymi przemoc, opracowaniu indywidualnego planu pomocy i jego realizacji, zatrzymaniu przemocy i zapewnieniu bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy, a także na podjęciu pracy z osobą stosującą przemoc w celu zmiany zachowania tej osoby.

Zgodnie z art. 9d ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej: „Wszczęcie procedury »Niebieskie Karty« następuje przez wypełnienie formularza »Niebieska Karta« w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doświadczających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej”.

Procedurę „Niebieskie Karty” mają obowiązek uruchomić:

- pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- asystent rodziny,
- policjant,
- przedstawiciel Żandarmerii Wojskowej,
- nauczyciel wychowawca lub nauczyciel znający sytuację małoletniego,
- psycholog, pedagog, terapeuta – jeżeli współpracuje z organizacją pozarządową, pomocą społeczną, oświatą, ochroną zdrowia, policją, gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych,
- lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny, przedstawiciel innego zawodu medycznego,
- członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gminne komisje są powoływane w każdej gminie, a ich zadaniem jest m.in. realizacja procedury zobowiązania do leczenia odwykowego opisana w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151).

Procedurę „Niebieskie Karty” wszczyna się poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w obecności osoby doświadczającej przemocy domowej.

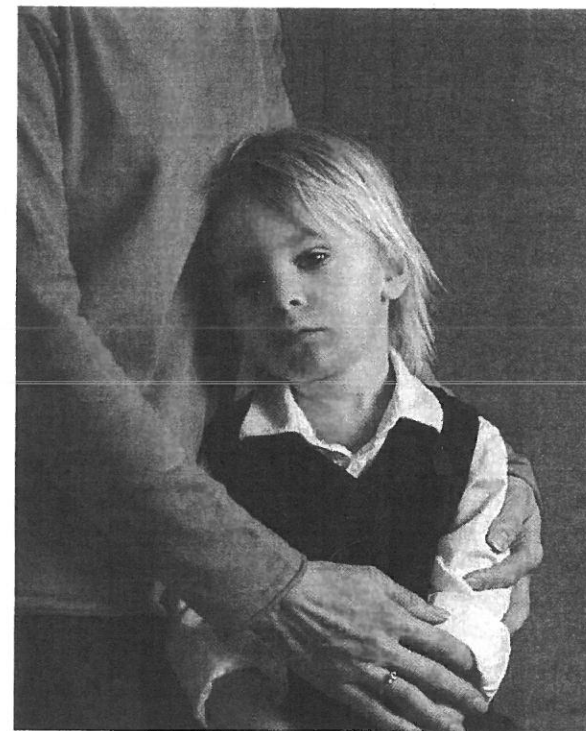
Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” należy:

- wręczyć osobie doświadczającej przemocy formularz „Niebieska Karta – B”;
- bezzwłocznie, lecz nie później niż w ciągu 5 dni roboczych, przekazać formularz „Niebieska Karta – A” do zespołu interdyscyplinarnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby doświadczającej przemocy;
- kopię formularza „Niebieska Karta – A” pozostawić osobie, która wypełniła formularz.

Zespół interdyscyplinarny po otrzymaniu oryginału formularza „Niebieska Karta – A” w ciągu 3 dni roboczych powołuje grupę diagnostyczno-pomocową, w której skład obligatoryjnie wchodzi przedstawiciel policji i pracownik socjalny. W ciągu 5 dni roboczych od otrzymania formularza „Niebieska Karta – A” grupa diagnostyczno-pomocowa odbywa pierwsze posiedzenie, w którym biorą udział wszystkie osoby powołane w skład grupy diagnostyczno-pomocowej przez zespół interdyscyplinarny.

Następnie grupa diagnostyczno-pomocowa spotyka się z osobą doświadczającą przemocy domowej i opracowuje indywidualny plan pomocy stanowiący część formularza „Niebieska Karta – C”. Grupa diagnostyczno-pomocowa spotyka się również z osobą stosującą przemoc, zobowiązując tę osobę do podjęcia działań mających na celu zmianę jej postępowania. W trakcie spotkania wypełnia się formularz „Niebieska Karta – D”. Grupa diagnostyczno-pomocowa ma prawo złożyć wniosek do zespołu interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do programu korekcyjno-edukacyjnego lub psychologiczno-terapeutycznego. Programy są nieodpłatne dla uczestników.

Jeżeli w trakcie realizacji procedury „Niebieskie Karty” dojdzie do kolejnego aktu przemocy, dokumentuje się ten fakt poprzez wypełnienie formularza

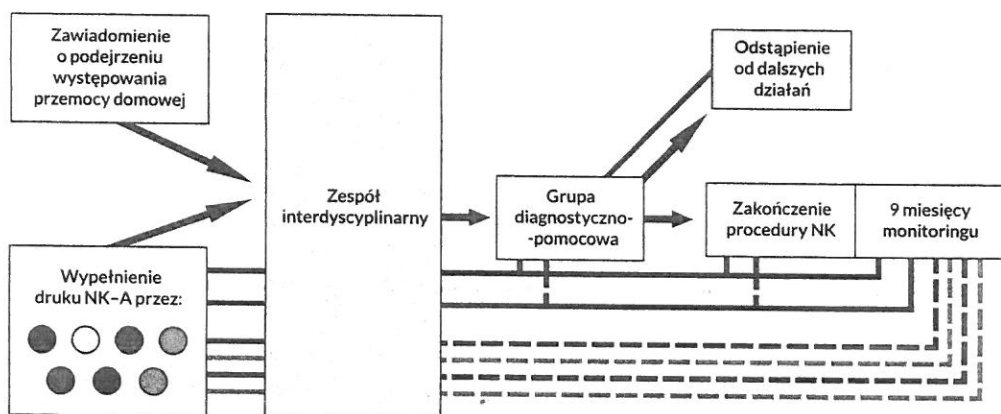
„Niebieska Karta – A” lub „Niebieska Karta – C” w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” przez grupę diagnostyczno-pomocową następuje w dwóch przypadkach:

1. ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej;
2. rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty” prowadzi się działania monitorujące wobec osób objętych uprzednio procedurą „Niebieskie Karty” przez okres 9 miesięcy. W ramach monitoringu członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej składają wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa tych osób, organizują poradnictwo oraz udzielają wsparcia osobom uprzednio objętym procedurą. Częstotliwość i rodzaj podejmowanych działań każdorazowo określa grupa diagnostyczno-pomocowa.

Schemat procedury „Niebieskie Karty”

- Policja
- Pracownik socjalny, asystent rodziny
- Nauczyciel, wychowawca
- Lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny
- Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych (GKRPA)
- Żandarmeria Wojskowa
- Psycholog, pedagog, terapeuta policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA, pomocy społecznej, organizacji pozarządowej

6. Jakie są prawne i instytucjonalne możliwości zapewnienia ochrony osobom doznającym przemocy domowej?

Pierwszoplanową rolę w systemie przeciwdziałania przemocy domowej, który zapewnia ochronę osobom doznającym przemocy, pełnią nakazy ochrony. Mają one dwie formy ze względu na czas ich trwania: czterna-stodniowe (nakładane przez policję lub Żandarmerię Wojskową) lub bezterminowe (nakładane przez sąd powszechny w postępowaniu cywilnym). Wyróżnia się cztery nakazy ochrony nakładane na osoby stosujące prze-moc domową:

- nakaz opuszczenia miejsca zamieszkania i zakaz zbliżania się do miej-sca zamieszkania,
- zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy,
- zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy,
- zakaz przebywania w określonych miejscach, takich jak szkoła, inna placówka oświatowa, ośrodek sportu, miejsce pracy osoby doznają-cej przemocy.

W przypadkach, w których przemoc domowa stanowi przestępstwo, a osoba stosująca przemoc swoim zachowaniem zagraża życiu i zdrowiu osób doznających przemocy, oraz po postawieniu zarzutów przeciw oso-bie stosującej przemoc przez prokuratora w postępowaniu przygotowaw-czym możliwe jest zastosowanie środków zapobiegawczych w postaci na-kazu opuszczenia miejsca zamieszkania i jego najbliższego otoczenia lub zakazu zbliżania się do osoby pokrzywdzonej. Oprócz sytuacji, w których stosuje się działania mające na celu izolowanie osoby stosującej przemoc domową, możliwe jest także zapewnienie schronienia osobie doznają-cej przemocy domowej. Mogą to zrobić zarówno ośrodki wsparcia, jak i ośrodki interwencji kryzysowej.

Poza opisanymi powyżej możliwościami ochrony osoby doznającej przemocy domowej możliwe jest również skorzystanie z uprawnień wy-nikających z ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz.U. z 2015 r. poz. 21). Do środków ochrony określonych w zapisach ustawy należą:

1. ochrona na czas czynności procesowej,
2. ochrona osobista,
3. pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu.

Osoba pokrzywdzona w wyniku popełnionego przestępstwa może zatem wystąpić do komendanta wojewódzkiego policji z wnioskiem o ochronę, a także, gdy to niezbędne, o pomoc w zapewnieniu zmiany miejsca pobytu.

7. Jak bezpiecznie i szybko poprosić o pomoc?

Co może zaproponować lokalny system przeciwdziałania przemocy domowej?

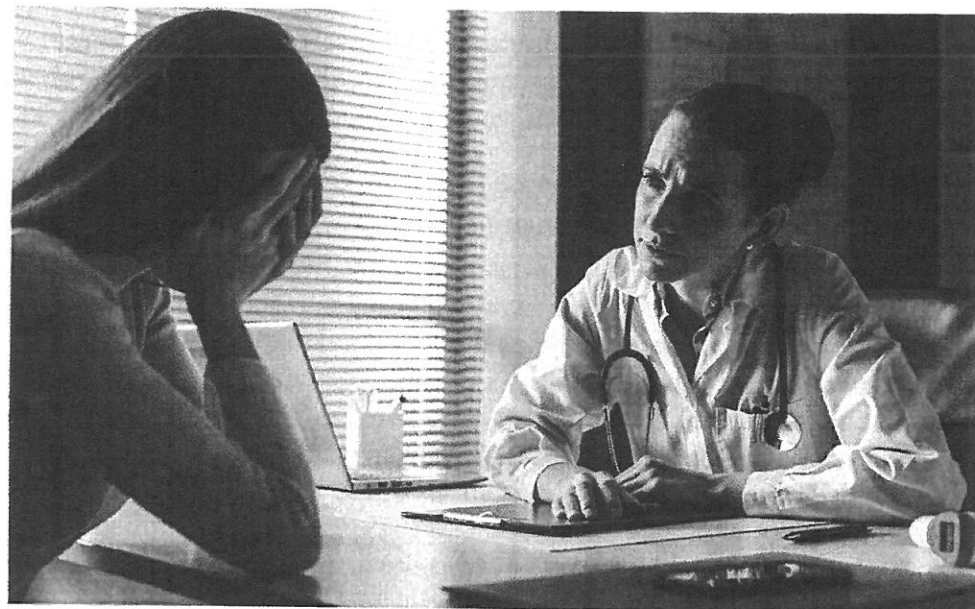
Lokalny (gminny) system przeciwdziałania przemocy domowej został oparty na obligatoryjnym współdziałaniu dwóch podmiotów: policji i pomocy społecznej. To policjant i pracownik socjalny wchodzi w skład grupy diagnostyczno-pomocowej. Jeżeli zatem zajdzie konieczność zwrócenia się o pomoc, przedstawiciele tych dwóch jednostek są pierwszym kontaktem. Jeżeli przy tym się uwzględni, że na szczeblu gminnym wyłącznie policja jest dostępna całodobowo, może okazać się, że w określonej sytuacji zwrócenie się do policji będzie najszybszą ścieżką postępowania. Nie jest to jednak jedyna działająca całodobowo służba, która ma obowiązek wszczynać procedurę „Niebieskie Karty”. Taki sam obowiązek ciąży bowiem na przedstawicielach zawodów medycznych. Zatem przedstawiciele szpitala, przychodni, ośrodka zdrowia czy pogotowia mają również obowiązek wypełnić formularz „Niebieska Karta - A”.

W sytuacji, gdy problem stosowania przemocy współistnieje z problemem nadużywania alkoholu, osoba doznająca przemocy domowej może zwrócić się o pomoc do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

8. Prawo do badania lekarskiego i zaświadczenie lekarskie

Osoba doznająca przemocy ma prawo do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o skutkach przemocy domowej. Wzór zaświadczenia określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1827). Takie zaświadczenie ma obowiązek wystawić każdy lekarz bez względu na specjalizację lub jej brak. Nie ma również znaczenia rodzaj placówki medycznej, w której pracuje dany lekarz. Na specjalnie opracowanym formularzu lekarz wpisuje informacje dotyczące przemocy domowej oraz obrażeń, jakich doświadczyła osoba doznająca przemocy domowej.

Zaświadczenia lekarskiego nie należy mylić z obdukcją lekarską, która jest wystawiana przez biegłego lekarza z zakresu medycyny sądowej i zawiera informację, czy naruszenie czynności narządów ciała lub rozstrój zdrowia trwają poniżej czy powyżej 7 dni, a także określenie,

czy obrażenia stwierdzone u pacjenta mogły powstać w okolicznościach podanych przez niego.

Lista biegłych lekarzy sądowych jest dostępna na stronie internetowej każdego sądu okręgowego.

9. Szczególna ochrona dzieci przed przemocą domową

Dzieci doznające przemocy domowej podlegają ochronie zarówno w sytuacji, kiedy przemoc jest skierowana bezpośrednio wobec nich, jak i w sytuacji, gdy są świadkami przemocy. Sposób ochrony polega przede wszystkim na odizolowaniu dzieci od osób stosujących przemoc. Możliwość zastosowania nakazów ochrony opisano w punkcie 6 broszury.

Gdyby zastosowanie nakazów ochrony chroniło dziecko niewystarczająco, przewidziano specjalną procedurę, w której na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej pracownik socjalny (we współpracy z policją i przedstawicielami ochrony zdrowia) w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia zapewnia dziecku ochronę poprzez umieszczenie go u innej niezamieszkującej z dzieckiem najbliższej osoby lub w rodzinie zastępczej, lub w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Od 2010 roku w polskim prawie obowiązuje art. 96¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, który zakazuje stosowania kar cielesnych wobec dzieci. Nie jest zatem prawnie dopuszczalna sytuacja, w której rodzice

lub opiekunowie dziecka stosują metody wychowawcze polegające na stosowaniu kar cielesnych. Konsekwencją stosowania kar cielesnych wobec dzieci może być ograniczenie lub nawet pozbawienie władzy rodzicielskiej.

10. Jakie konsekwencje może ponieść osoba stosująca przemoc domową?

Poza opisanymi w niniejszej broszurze konsekwencjami polegającymi na możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności karnej osoby stosującej przemoc domową oraz nałożeniu na taką osobę nakazów ochrony możliwy jest szereg innych konsekwencji wynikających z obowiązujących przepisów.

Osoba stosująca przemoc domową może być skierowana przez zespół interdyscyplinarny do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym. Jeżeli przemoc domowa jest stosowana wobec biologicznego dziecka osoby stosującej przemoc lub wobec dziecka przysposobionego przez tę osobę, konsekwencją stosowania przemocy może być ograniczenie władzy rodzicielskiej lub jej pozbawienie.

11. Gdzie może szukać pomocy osoba stosująca przemoc?

Osoba stosująca przemoc domową może korzystać z pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej w celu zaprzestania stosowania przemocy w przyszłości. W celu trwałej zmiany zachowania tych osób realizowane są dwa rodzaje programów – psychologiczno-terapeutyczny oraz korekcyjno-edukacyjny. Udział w nich osoby stosującej przemoc domową może być zarówno dobrowolny, jak i przymusowy.

Program korekcyjno-edukacyjny, poza zmianą postawy i zaprzestaniem stosowania przemocy domowej, ma na celu wgląd we własne przekonania i postawy, nabycie zdolności kontrolowania emocji oraz kompetencji wychowawczych. Ważnym elementem jest również autorefleksja nad swoim zachowaniem i wzięcie odpowiedzialności za stosowanie przemocy.

Program psychologiczno-terapeutyczny ma pomóc również w: nabyciu umiejętności komunikacyjnych i zdolności budowania relacji bez przemocy; kształtowaniu zachowań prospołecznych, w tym asertywności, empatii, rozpoznawania emocji, ich nazywania i wyrażania; uczeniu się technik radzenia sobie w trudnych i konfliktowych sytuacjach oraz w tych związanych ze stresem, lękiem i złością.